

Paper i derivats

Tothom coneix prou bé el paper, tant la idea —en aquest cas, la matèria— com la paraula. Si no tothom té noció que aquesta paraula, paper, duu una r final, perquè usualment és muda, se'n pot adonar per mitjà dels seus derivats més usuals, d'aquells que no han estat bandejats per formes concurrents: paperet —paperets i serpentine—, paperot —fer el paperot— i paperina —que ja amb massa freqüència, avul, s'igé substitueix sistemàticament per bossa.

Però el fet és que el paper —la paraula paper— no ha tingut gaire sort amb els seus derivats. A part dels que hem indicat, es pot dir que gairebé tots els altres han de suportar la pressió d'aquelles formes que, en lloc d'una r presenten una i cosa que delata clarament l'origen estrany: del primitiu «papel» del castellà, és clar. De la botiga on es ven material d'escriptori en general és corrent que se'n digui «papeleteria», encara que no costi gaire d'adonar-se que hauria d'ésser papereria. Anàlogament, n'hi ha molts que no s'estan de dir la «papeleta» en lloc de la papereta la «papeletera» en lloc de la paperera o la cistella dels papers i la sinistra complexitat de la burocràcia actual fa parlar sovint del «papeleu», amb lamentable oblit d'unes formes tan genuïnes com paperassa o paperam. I dins el camp paral·lel dels mots composts, caldria també bandejar «empapejar», usat en lloc de empaperar —les parets d'una habitació o sigé a qui es forma causa— i «traspapejar» en lloc de transpaperar verb útilíssim i imprescindible quan cal excusar-se per una resposta que s'ha omès o un tràmit que s'ha negligit.

ALBERT JANE